

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Економіка аграрного сектору»

Рівень вищої освіти:	<u>другий (магістр)</u>
Спеціальність:	<u>075 «Маркетинг»</u>
Освітня програма:	<u>Маркетинг</u>
Навчальний рік, семестр:	<u>2023-2024 н.р., семестр 1</u>
Курс (рік навчання)	<u>1 (1)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Микола Коротеєв
Профайл лектора	https://economics.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobтники/koroteev-mikola-anatolijovich.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	nickoroteyev@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1472

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	➤ розширити знання щодо дії ринкового механізму в агропромисловому виробництві, навчити творчо підходити до вирішення різноманітних завдань на рівні підприємств агропромислового виробництва, прищепити вміння оволодівати новими спеціальними знаннями, сприяти формуванню економічного мислення, адаптованого до вимог сучасної ринкової економіки.
Завдання курсу	➤ виробити у здобувачів здатність розуміти особливості сектору економіки та організувати маркетингову діяльність підприємств аграрної сфери з урахуванням їх специфіки, ➤ забезпечити набуття навичок з аналізу міжгалузевих зв'язків та розробки заходів з пропорціонального і збалансованого розвитку агропромислового виробництва; ➤ озброїти здобувачів методами економічної діагностики, планування та управління та навчити використовувати їх при розробці маркетингових планів, програм подальшого розвитку підприємств аграрної сфери.
Компетентності	➤ СК10. Здатність розуміти особливості та організувати маркетингову діяльність підприємств аграрної сфери з урахуванням їх специфіки
Програмні результати навчання	➤ Р16. Комплексно застосовувати методи маркетингової діагностики, планування та управління при розробці маркетингових планів, програм подальшого розвитку підприємств аграрної сфери

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА				
Тема 1. Аграрний сектор економіки України	2/2	Сутність понять «аграрний сектор», «агропромисловий комплекс», «агропромислове виробництво». Роль аграрного сектору України у виробництві національного доходу і валового суспільного продукту у світі; окремих країнах; в Україні та її регіонах. Господарська (галузева і міжгалузева) суть аграрного сектору. Політико-економічна суть аграрного сектору. Аграрний сектор у процесі відтворення суспільного продукту і населення. Аграрний сектор як форма прояву агропромислових зв'язків унаслідок обміну результатами діяльності між компонентами (підприємства, галузі, агропромислові цикли), що взаємодіють на різних територіальних рівнях. Функціональні типи, підтипи і види агропромислових зв'язків. Оптимізація агропромислових зв'язків і підвищення ефективності функціонування аграрного сектору.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з сутністю, місцем і значенням аграрного сектору економіки. Виконання завдань для самостійної роботи, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	8
Тема 2. Структура аграрного сектору та напрями її збалансованого розвитку	2/2	Багатоаспектність структури аграрного сектору – галузева, функціональна, територіальна, організаційно-управлінська. Аграрний сектор – складна і динамічна загальнодержавна, регіональна і локальна система. Склад і об'єднання галузей аграрного сектору в окремі сфери на загальнодержавному рівні. Оптимальне співвідношення між ланками агропромислового виробництва. Інтеграція України у світове господарство і потреба зміни галузевої структури аграрного сектору.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з структурними елементами аграрного сектору. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	8
Тема 3. Продовольча безпека держави та роль аграрного сектору в її забезпеченні	2/4	Сутність продовольчої безпеки, структура, цілі та методи її досягнення. Стратегія, критерії та параметри продовольчої безпеки. Індикатори продовольчої безпеки України. Продовольчий комплекс його сутність та значення її	Опрацювання лекційного матеріалу, виявлення проблем формування продовольчої безпеки держави. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення	8

		забезпеченні продовольчої безпеки держави. Структура продовольчого комплексу. Продуктова структура продовольчого комплексу: сутність і критерії її формування. Спеціалізовані (продуктові) підкомплекси. Територіальна і соціально-економічна структури продовольчого комплексу. Особливості управління продовольчим комплексом у контексті гарантування продовольчої безпеки держави.	ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	
Тема 4. Виробнича і соціальна інфраструктура та природоохоронна діяльність підприємств аграрного сектору	2*/4	Суть і значення інфраструктури діяльності підприємства. Суть виробничої інфраструктури. Елементи виробничої інфраструктури. Визначення ефективності інфраструктури. Склад соціальної інфраструктури та її відмінності від виробничої. Проблеми утримання соціальної інфраструктури, джерела фінансування витрат на її утримання. Основні напрями розвитку виробничої і соціальної інфраструктури. Особливості агропромислового природокористування. Основні напрями природоохоронної діяльності підприємств аграрного сектору. Ефективність і організаційно-економічний механізм управління природоохоронною діяльністю підприємств аграрного сектору.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з особливостями виробничої та соціальної інфраструктури аграрного сектору. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	8
Модульний контроль				18
Змістовий модуль 2. Механізми розвитку аграрного сектору економіки				
Тема 5. Організаційно-економічні механізми розвитку аграрного сектору економіки	2/4	Поняття механізму та системи в економічних дослідженнях. Види механізмів та їх класифікація. Сутність та взаємозв'язки між поняттями господарського механізму та економічного, організаційного й організаційно-економічного механізму. Складові елементи організаційно-економічного механізму підприємств аграрної сфери. Форми функціонування організаційно-економічного механізму аграрного сектору економіки. Оцінка ефективності організаційно-економічного механізму підприємств. Основні напрями вдосконалення елементів організаційно-економічного механізму	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з сутністю організаційно-економічного механізму. та його складовими елементами. Виконання завдань для самостійної роботи, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	8

		аграрного сектору економіки. Моделі організаційно-економічного механізму розвитку агропромислового виробництва.		
Тема 6. Агропромислова інтеграція та кооперація і організаційні форми її вияву	2/4	Сутність агропромислової інтеграції, вертикальної агропромислової інтеграції, істотні її риси і різновиди та джерела виникнення синергічного ефекту. Передумови і фактори агропромислової інтеграції (поглиблення поділу праці в агропромисловому секторі економіки; розвиток спеціалізації і посилення індустріалізації сільськогосподарського виробництва). Види агропромислової інтеграції. Сільськогосподарські виробничі та обслуговуючі кооперативи: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку. Об'єднання підприємств: мета, види, переваги. Сучасний стан і перспективи розвитку агропромислових підприємств. Холдинги в агропромисловому виробництві.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з передумовами і факторами агропромислової інтеграції. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	8
Тема 7. Формування та розвиток агропромислових кластерів	2/4	Кластери як нова форма організації економічного простору. Типологія і структура економічних кластерів. Кластерна організація регіональної економіки: переваги і недоліки. Кластерна політика як інструмент підвищення конкурентоспроможності територіальних економічних систем. Державні ініціативи в кластерній політиці розвитку агропромислового виробництва. Формування агрокластерів в стратегії регіонального розвитку. Сутність і економічний зміст кластерів в агропромисловому виробництві. Доцільність і можливості розвитку регіональних агропромислових формувань на засадах кластеру та агропромислової інтеграції кооперативного типу з урахуванням світового досвіду. Зарубіжний і вітчизняний досвід кластерного розвитку агропромислового виробництва. Переваги від кластеризації в агропромисловому виробництві України. Регіональні передумови формування агропромислових	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з сутністю та економічним змістом кластерів в агропромисловому виробництві. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, вирішення ситуаційних задач з теми заняття, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	8

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни здобувач може набрати максимально 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів (есе) та індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
0-34	F	

Рекомендована література

Базова

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: Підручник. К.: КНЕУ, 2013. 779 с.
2. Горьовий В.П. Менеджмент фермерських господарств. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 366 с.
3. Дем'яненко С. І. Аграрний менеджмент : підручник. Київ : КНЕУ, 2018. 520 с.
4. Семенда Д.К., Бурляй О.Л., Коротєєв М.А., Семенда О.В. Економіка підприємства: Підручник. Умань: Видавець "Сочінський", 2014. 476 с.
5. Семенда Д.К., Коротєєв М.А., Семенда О.В., Семенда О.В. Економіка підприємства: навч. посібн. Умань: ВПЦ "Візаві", 2018. 246 с.
6. Остапчук А. Д., Збарська А. В. Організація підприємницької діяльності у фірмі: навч. посібник за ред. проф. В. К. Збарського. К.: КиМУ, 2015. 273с.
7. Організація виробництва та планування діяльності на підприємствах АПК: навч. посібник / В. М. Петров / Харк. нац. аграр. ун-т. Х.: Майдан, 2016. 362 с.

Допоміжна

8. Бленда Н.О., Чернега І.І., Коротєєв М.А. Діяльність фермерських господарств у формуванні пропозиції на ринку сільськогосподарської продукції та визначення стратегічних перспектив їх розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2021. No 34.
9. Borovyk P., Kyryliuk V., Kolotukha S., Korotieiev M. and Krochak O. Excessive Concentration of Agricultural Land by Holdings as A Problem of Land Management in Ukraine. *Proceedings of the 37th International Business Information Management Association Conference, IBIMA 2021: Innovation Management and information Technology impact on Global Economy in the Era of Pandemic*. 30-31 May 2021, Cordoba, Spain, P. 7991-7993.
10. Дем'яненко С. І., Сас О. О. Управління великотоварними агропромисловими формуваннями : монографія. Київ : КНЕУ, 2018. 216 с.
11. Модернізація матеріально-технічної бази аграрних підприємств: Монографія [Захарчук О.В., Войтюк В.Д., Могилова М.М. та ін.]; за ред. О.В. Захарчука та В.Д. Войтюка. – К. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. с. 305
12. Nesterchuk Y., Korotieiev M., Cherneha I., Sokolyuk S., Zharun O. & Blenda N. Development and Problems of Farmers Activities in Ukraine. *Proceedings of the 33rd International Business Information Management Association Conference*

(IBIMA). *Education Excellence and Innovation Management through. Vision 2020*. 10-11 April 2019, Granada, Spain, P.4287-4299.

13. Нестерчук Ю.О., Соколюк С.Ю., Коротеєв М.А., Жарун О. В., Тупчій О. С., Соколюк К. Ю. Розвиток електронної комерції в аграрному секторі економіки України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. С. 299-310.
14. Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств: монографія / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін.]. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019, 212 с.
15. Організація сімейних фермерських господарств: методичні рекомендації / укладачі [Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, О.Г. Шпикуляк та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2020. 92 с.
16. Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь /Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» [кол. авторів: Ю.О. Лупенко, О.Г. Шпикуляк, В.Я. Месель-Веселяк та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. – 114 с.
17. Розвиток сільськогосподарської кооперації та інтеграційні процеси в аграрному секторі економіки: монографія / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» [Малік М.Й., Шпикуляк О.Г., Мамчур В.А. та ін.]; за ред. М.Й. Маліка. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. 429 с.
18. Семенда Д.К., Коротеєв М.А., Семенда О.В. Удосконалення організаційно-економічного механізму використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах: Монографія. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2016. – 242 с.
19. Соколюк С. Ю., Коротеєв М.А., Жарун О.В., Тупчій О.С., Бленда Н.О. Диверсифікація як стратегічний напрям сталого розвитку підприємств аграрного сектору економіки. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Редакційно-видавничий відділ Уманського НУС, 2021. Вип. 99. Ч. 2 : Економічні науки. С. 326-336.
20. Соколюк С.Ю., Коротеєв М.А., Жарун О. В., Тупчій О. С., Соколюк К. Ю. Заходи стимулювання внутрішнього споживання свинини в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. С. 132-141.
21. Стратегічні напрями сталого розвитку сільських територій на період до 2030 року / [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Булавка О.Г. та ін.]; за ред. Ю.О. Лупенка. К. : ННЦ ІАЕ, 2020. 60 с.
22. Формування інституційного середовища в управлінні продуктивністю аграрних підприємств / [Ю.О. Лупенко, О.В. Скидан, В.В. Вітвіцький та ін.]. К. : ННЦ «ІАЕ», 2019. 56 с.
23. Чернега І.І., Бленда Н.О., Непочатенко О.А., Коротеєв М.А., Мальована М.М., Пономарьова М.С. Основи формування соціального підприємництва як сучасної форми господарювання. *«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Техніка», Серія «Фізико-математичні науки»)* Випуск № 1(1) 2022. С 168-179.

Інформаційні ресурси

1. Аграрний сектор України – agroua.net
2. Державна служба статистики України – www.ukrstat.gov.ua
3. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру - <https://land.gov.ua>
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України – <https://minagro.gov.ua/ua>
5. ННЦ «Інститут аграрної економіки» - <http://www.iae.org.ua>
6. Сайт журналу «Пропозиція» – www.propozitsiya.com